

Op ziekenbezoek bij Epafroditus

Lezen: Filippenzen 2

Tekst: Filippenzen 2:25-30

Zingen:

Psalm 38:9, 22

Psalm 30:2

Psalm 103:2

Psalm 84:5, 6

Psalm 68:10

Geliefde gemeente, verschillende van ons weten wel hoe goed een ziekenbezoek kan doen. Als we ziek zijn, misschien wel heel kwetsbaar vanwege ziekte, en er komt iemand die allereerst vooral luistert, dat is belangrijk. Maar die ook de goede vragen stelt, of vanuit het Woord iets aanwijst, of wijst op het gebed. Iemand – dat zou ook u kunnen zijn, of jij – die de vrijmoedigheid krijgt om op zo'n bezoek te zeggen: "Zullen we samen de handen nog vouwen en het aangezicht van de Heere zoeken?" En als je die vrijmoedigheid niet hebt, kun je misschien zeggen, niet als loze woorden, maar oprecht: "Ik zal voor je bidden, of aan je denken in het gebed." Een ziekenbezoek kan bijzonder goed doen als het ontvangen mag worden. Maar omgekeerd kan een ziekenbezoek ook goed doen aan degene die het brengt. Daarvan zijn voorbeelden, ook uit de jaren dat ik zelf de gemeente van Kralingen mocht dienen, waarbij je soms zelf iets leren mocht.

Nu gaan wij deze middag, als de Heere het ons geeft en in biddend opzien om Gods hulp, op ziekenbezoek bij Epafroditus, een onbekende persoon uit de Bijbel. Maar dit gedeelte, dat we deze middag als tekst hebben gelezen, behoort ook tot dat Woord waarvan de apostel zegt: *Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot lering, tot onderwijzing, tot vertroosting, tot wederlegging* (2 Tim. 3:16). De Heere geve dat het zo ook klinken mag.

We willen met de hulp van de Heere gaan luisteren naar onze tekstwoorden, Filippenzen 2, vers 25 tot en met 30. We schrijven daar als thema onder: *Op ziekenbezoek bij Epafroditus*. Drie gedachten: Allereerst letten we erop hoe Paulus hem terugzag. Want we mogen aannemen dat Epafroditus voor Paulus een bekende was. In de tweede plaats, hoe Paulus hem terug ontving. Want als Epafroditus bij Paulus komt, wordt hij, zoals u vindt in vers 27, ernstig ziek: *En hij is ook krank geweest tot nabij de dood. Maar God heeft zich Zijner ontfermd*. En tenslotte, hoe Paulus hem terugzond. Dat kunnen we lezen in vers 28: *Zo heb ik hem dan te spoediger gezonden*, en in vers 29: *Ontvangt hem dan in de Heere, met alle blijdschap, en houdt de zulken in waarde*.

Op ziekenbezoek bij Epafroditus:

1. Hoe Paulus hem terugzag,
2. Hoe Paulus hem terug ontving
3. En hoe Paulus hem terugzond.

1. Hoe Paulus hem terugzag

We gaan vanmiddag, gemeente, aan het begin van de preek in gedachten naar de grote stad Rome. Paulus is daar terechtgekomen nadat hij zich op de keizer had beroepen. We hebben de geschiedenis van zijn reis naar Rome wel eens in een aantal Bijbellezingen overdacht. Door de

storm heen, door de schipbreuk heen, door het overwinteren op Malta heen, is Paulus uiteindelijk in Rome aangekomen. Hij moet daar wachten op een uitspraak van de keizerlijke rechtbank. Hoe lang dat precies duurde? Paulus heeft, zo weten we uit Handelingen 28, twee jaren in gevangenschap doorgebracht. Waar dat precies was, staat ook in de Bijbel: Paulus zat in een eigen gehuurde woning in Rome. In tegenstelling tot andere gevangenen, die in een verzamelgevangenis werden geplaatst, heeft hij door de voorzienige leiding van de Heere toestemming gekregen om zelf, zoals wij zouden zeggen, een soort kamer te huren, ergens in een van de grote woonblokken die in die tijd in Rome te vinden waren. Ongetwijfeld een eenvoudig, armoedig vertrek. Maar Paulus zat in ieder geval niet zo gevangen in het duister en in moeilijke omstandigheden zoals anderen.

Toch was hij daar wel, zoals hij schrijft in een van zijn brieven, een gezant in een keten. Dat moeten we heel letterlijk nemen: hij zat met een ketting vast aan een Romeinse soldaat die hem bewaakte. Op bepaalde momenten van de dag zou die ketting misschien nog wel eens even los geweest zijn, maar zeker in de nacht werd hij aan die Romeinse soldaat vastgeketend. We moeten ons dat even proberen voor te stellen. Die Romeinse soldaten waren natuurlijk niet allemaal even aangenaam gezelschap. Daar zaten misschien wel bijzonder goddeloze, wrede en onhebbelijke mensen tussen. Paulus zat dus dag in, dag uit met zulke Romeinse soldaten in één vertrek. Als de ene wegging, was de andere alweer binnengekomen. Moeilijke omstandigheden dus.

Natuurlijk zal de apostel gelegenheid hebben genomen om het Woord te spreken, ook door te geven aan die mensen, want zij hadden ook een ziel. Net zoals er soms mensen zijn – in andere omstandigheden natuurlijk – die in het ziekenhuis terechtkomen of op een andere plaats, tegen wil en dank, maar die toch de vrijmoedigheid vinden, de gelegenheid zien om een woord te spreken over de Heere en over Zijn Woord. Maar het is lang niet zeker dat al die soldaten met wie Paulus in aanraking kwam, ook tot bekering zijn gekomen. Het kan evengoed dat het een grote beproeving voor hem geweest is, dat hij de tijd met zulke mensen moest doorbrengen.

Dan is er in ieder geval, en dat moeten we weten voor de achtergrond van onze tekst van vanmiddag, één gemeente die gehoord heeft van zijn omstandigheden, van zijn gevangenschap in Rome: de gemeente van de Filippenzen, aan wie deze brief gericht is. Zo'n dertien jaar geleden was Paulus daar voor het eerst gekomen. Er waren wonderen van genade gebeurd in Filippi. Lydia's hart was geopend door het krachtige werk van de Heilige Geest. De stokbewaarder was tot bekering gekomen in die donkere nacht toen de aarde beefde. Toen die stokbewaarder geen andere uitweg meer zag dan zichzelf het leven te benemen, heeft daar die roep geklonken: *Doe uzelf geen kwaad*. Dat door de duivel bezeten meisje met die waarzeggende geest is in vrijheid gesteld, en anderen zijn tot bekering gekomen. Er is daar in Filippi dus een gemeente ontstaan die altijd hartelijk aan Paulus verbonden is gebleven, en Paulus aan die gemeente.

Het is al zo geweest dat de Filippenzen verschillende malen Paulus iets hebben meegegeven met het oog op zijn zendingswerk. En nu ze hebben gehoord dat Paulus gevangen zit in Rome, wat gaan ze dan doen? Twee dingen, kinderen. Het eerste wat ze hebben gedaan, is dat ze een collecte hielden. Ze hebben geld ingezameld: de rijken hebben veel gegeven, de armen minder, maar wat ieder kon missen, dat hebben ze verzameld. Dat was voor het werk dat Paulus mocht doen ten dienste van het Evangelie. En dat geld moest gebracht worden door iemand vanuit de gemeente van Filippi. Wie zal dat zijn? Wel, ze hebben een zekere Epafroditus aangewezen. En die Epafroditus kreeg de opdracht om naar Paulus toe te gaan, en dat geld te overhandigen. Dat kon Paulus gebruiken in de dienst van het Koninkrijk van God, misschien wel om de huur van die woning in Rome te betalen, maar ook om zijn brieven te laten verzenden, om andere dingen te doen ten dienste van Gods Koninkrijk.

Ze hebben Epafroditus gezonden, daar kom ik straks iets uitvoeriger op, om Paulus van dienst te zijn tijdens zijn gevangenschap. Hoe lang die zou duren, wist men van tevoren natuurlijk niet. Wij weten dat het twee jaar duurde, maar Paulus wist dat niet. Al de tijd van de gevangenschap zou Epafroditus bij Paulus moeten en mogen blijven. Wie was die Epafroditus precies? We gaan het maar opdiepen vanuit onze tekst.

In vers 25 lezen we: *Maar ik heb nodig geacht tot u te zenden, Epafroditus*. We moeten naar die naam even goed luisteren, een moeilijke naam natuurlijk, en geen bekende Bijbelse naam. Maar daar zit een andere naam in, namelijk de naam Afrodite. En Afrodite was voor de Grieken en de Romeinen een van de godinnen die ze vereerden, de godin van de liefde, van de zinnelijke liefde, van de uitspattingen in zedeloosheid. Daar is deze Epafroditus naar vernoemd. U begrijpt wel dat de Bijbeluitleggers zeggen: dat betekent dat het een heidense man moet zijn geweest wat zijn afkomst betreft. Hij heeft heidense ouders gehad, want christelijke ouders zouden hun kind toch nooit willen noemen naar de naam van zo'n heidense godin. Deze man, opgegroeid in een heidense omgeving, maar door Gods genade opgezocht en tot bekering gebracht.

Toen is hij geworden tot wat Paulus als eerste eretitel, als ik het zo noemen mag, gebruikt om hem aan te duiden. Ook in vers 25: *Epafroditus, mijn broeder*. Ik weet wel, en u weet dat ook, wij gebruiken het woord 'broeder' of 'zuster' ook nog wel eens in een heel algemene zin. Dat is een kerkelijke gewoonte. Daar bedoelen we mee: iemand die tot de gemeente, tot de kerk behoort. Dan zegt dat woord 'broeder' of 'zuster', met alle liefde, natuurlijk nog lang niet alles. Paulus gebruikt het woord ook wel eens zo. Ergens in de Galatenbrief schrijft hij over de valse, ingekropen broederen, dwaalleeraren, vals ingekropen, maar hij noemt ze wel broederen, naar het kerkelijke taalgebruik. Maar als Paulus hier het woord 'broeder' gebruikt, dan gebruikt hij het in de diepe geestelijke zin. Dan bedoelt Paulus te zeggen: deze Epafroditus is door dezelfde Geest van God wederom geboren. Hij heeft door genade dezelfde God in de hemel tot een Vader ontvangen. Hij heeft het geestelijke leven ontvangen in de moederschoot van dezelfde Kerk van alle tijden en plaatsen, de Kerk met een hoofdletter. Hij heeft dezelfde oudste Broeder, Degene Die de Eerstgeborene onder vele broederen wordt genoemd, de Heere Jezus Christus. En hij is door een waar geloof aan deze Christus verbonden. Hij is dus echt iemand die in het geestelijke huisgezin van God een plaats heeft gekregen. Hij is in de diepe geestelijke zin van het woord een broeder.

Wel, gemeente, dit stelt ons een vraag: mogen we zo door genade een broeder zijn geworden, een zuster zijn geworden? Paulus zegt nog iets van Epafroditus. Niet alleen *mijn broeder*, maar hij gaat verder: *en mede-arbeider*. Dus Epafroditus heeft, zoals wij zouden zeggen, hetzelfde werk gedaan als Paulus. Paulus was dienaar in het Koninkrijk van God. Hij stond in de dienst van het Koninkrijk, in de dienst van de prediking. En we mogen aannemen dat Epafroditus dus ook een prediker is geweest, een mede-arbeider, iemand die hetzelfde werk deed als Paulus.

En dan nog een woord, we lezen nog een stukje verder in vers 25: *mijn broeder en mede-arbeider en mede-strijder*. Dat gaat nog iets dieper. Daarmee bedoelt Paulus te zeggen: Epafroditus en ik staan ook in dezelfde strijd. We hebben dezelfde gevaren gezien. We hebben dezelfde bedreigingen gezien. We hebben dezelfde vijanden gezien. We hebben gevreesd voor hetzelfde dat afbreuk doet aan Gods Koninkrijk. Hij was een man, en is een man, die naast mij staat in de strijd, in de geestelijke strijd en in de strijd in dienst van Gods Koninkrijk. Wat kan dat een bemoediging zijn als je mede-strijders hebt in de geestelijke strijd. Mensen, als je met ze spreekt, ondervind je iets en bemerk je iets van: zij herkennen diezelfde strijd tegen de driehoofdige vijand: de duivel, de wereld en het eigen vlees. Of als het in de ambtelijke dienst zo mag zijn dat je mag staan en mag waken voor dezelfde zaken, dat je een wachter mag zijn op Sions muren, een mede-strijder.

We begrijpen, gemeente, dat Epafroditus, als hij deze namen krijgt van de apostel Paulus – broeder, mede-arbeider, mede-strijder – voor de apostel van grote betekenis is geweest. En dan nog een woord wat er staat. Paulus schrijft: *uw afgezondene*. In het Grieks staat er een woord dat u onmiddellijk herkent: daar staat uw ‘apostolos’, uw apostel. Dus Epafroditus is door de gemeente van Filippi naar Paulus toegezonden. Ik zei u zojuist al hoe dat gebeurde. *Uw afgezondene*, hoe dat precies gebeurd is. Ze hebben geld verzameld. Ze hebben dat geld vast en zeker zo omgewisseld dat het makkelijk mee te nemen was. Dat was natuurlijk allemaal kostbaar metaal, munten, edelmetalen. En, kinderen, Epafroditus heeft dat geld bij zich moeten dragen in een beurs, zoals men die in de tijd van de Bijbel droeg, onder de kleren. Al het geld moest natuurlijk contant mee, maar ergens onder de kleren misschien verstopt, of ergens verborgen in zijn reisstaf zoals sommige historici zeggen die de tijd van de Bijbel hebben bestudeerd.

En hij moest een gevaarlijke en grote reis maken. Daar moeten we niet klein over denken. Vanuit Filippi eerst helemaal in westelijke richting, zo’n 600 kilometer dwars door wat we nu het noorden van Griekenland en Albanië noemen. En dan een grote zeereis, 150 kilometer over zee. En dan kom je zo onder in het huidige Italië uit. En dan nog 600 kilometer over land. Dus het is een reis geweest van zo’n 1400 kilometer, met alle gevaren van die tijd: de gevaren van een zeereis, de gevaren van een reis over land met rovers, de ziekten die er in die tijd ook waren. Maar Epafroditus heeft zich ervoor overgehad. Hij wilde een afgezondene zijn, een gezondene, een apostel, iemand die zijn leven wilde stellen, zijn tijd, in de dienst. Hij is natuurlijk maanden, of als het heel snel ging, weken onderweg geweest naar Paulus. Hij heeft zichzelf ervoor willen geven, ervoor over willen hebben, om te dienen in het Koninkrijk van God.

En om te zijn wat het slot van vers 25 zegt: *uw afgezondene en bedienaar van mijn nooddrift*. Dus dat was de taak die Epafroditus ontving. En ik zei het u al: hij moest niet alleen naar Paulus toegaan, hij moest niet alleen dat geldbedrag overhandigen, maar hij moest ook bij Paulus blijven, net zo lang totdat er een uitspraak was gekomen van de keizerlijke rechtbank. Hij moest Paulus gezelschap houden, dingen voor Paulus doen, zijn dienaar zijn. En dat heeft Epafroditus allemaal willen doen. Ik zou het anders moeten zeggen vanmiddag: de Heere heeft het hart van de Filippenzen geneigd om hun dienaar naar Paulus te zenden, om hem af te staan. En de Heere heeft het hart van Epafroditus geneigd en overgebogen, zodat hij daar ook helemaal voor ingewonnen werd en dat ging doen, een dienaar zijn.

Hoe heeft de Heere dat gedaan? Hoe heeft Hij dat hart van Epafroditus ingenomen? Ja, dat staat niet in de Bijbel, zegt u. Dan moeten we het natuurlijk ook maar niet gaan verzinnen, want we mogen geen dingen verzinnen die de Schrift niet zegt. Maar op één verband wil ik u wel even wijzen. Dat is de overeenkomst tussen het slot van dit hoofdstuk en het begin van het hoofdstuk. Aan het einde van het hoofdstuk, het gedeelte dat we nu overdenken, gaat het over Epafroditus als een dienaar die een reis maakte en zichzelf ervoor overhad. Maar het begin van het hoofdstuk, en daarom hebben we het hele lange hoofdstuk gelezen, vindt u vanaf vers 5 tot en met vers 8 een ontroerende tekening van een Dienaar met een hoofdletter, de Heere Jezus Christus: *Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn, maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den mensen gelijk geworden*.

Christus, geliefde gemeente, heeft zich ervoor overgehad om een grotere reis te gaan maken dan Epafroditus ooit maken kon. Toen heeft Hij die reis gemaakt vanuit de hemel naar, zoals Samuel Rutherford, de Schotse dominee uit de 17e eeuw, zegt, de bodem van de hel, om daar verloren, helwaardige zondaren op te rapen en ze als juwelen terug te brengen in de hand van God. En wat voor weg moest Christus daarvoor gaan? Paulus heeft het geschreven eerder in deze brief: Hij is

mens geworden, en Hij heeft de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen. Een van de dingen die je gaat zien en leren, als je door genade iets mag leren kennen van de Heere Jezus Christus, is dat wonderlijke geheim: dat de Zoon des mensen gekomen is, niet om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven tot een losprijs voor velen. En als je daar nu iets van mag gaan zien voor jezelf, iets van mag geloven voor jezelf, begrijpt u dat vanuit die liefde Epafroditus zichzelf ervoor overkreeg. In de dienst van de Heere wilde hij die reis naar Rome dan wel gaan maken.

Zo heeft Paulus hem, dat was onze eerste gedachte, uiteindelijk teruggezien. Wat moet dat een vreugde voor de apostel geweest zijn. Hij kwam weer een bekende tegen uit zijn geliefde gemeente Filippi, in omstandigheden van gevangenschap, terwijl goddeloze soldaten hem omringden. Maar toen stond daar op een dag Epafroditus, een man die door geestelijke banden, door banden van genade, aan hem verbonden was. En ze zullen gesproken hebben over de wegen van de Heere.

2. Hoe Paulus hem terug ontving

Hoe Paulus hem terugzag, maar zo blijft het niet. Want er is onderweg misschien al wel, of anders in Rome, iets onverwachts gebeurd. Kijkt u maar mee in vers 27 en ook in vers 30: *En hij is ook krank geweest tot nabij de dood*, zegt het begin van vers 27. En vers 30: *Want om het werk van Christus was hij tot nabij de dood gekomen, zijn leven niet achtende*. Dus het is gebeurd, en ik zei u al, het is niet helemaal duidelijk of dat al onderweg begonnen is, of dat dat in Rome gebeurde. Maar deze Epafroditus is ziek geworden, krank geworden, ernstig ziek.

De apostel schrijft er twee dingen van. Het eerste is dat dat alles te maken had met het werk wat Epafroditus kwam doen. Hij is ziek geworden, ja, misschien wel ten gevolge van uitputting, dat hij die lange reis gemaakt had. Hij is ziek geworden, misschien wel daar in Rome. U moet weten, in de tijd van het Nieuwe Testament waren grote steden besmettingshaarden van allerlei ernstige ziekten die besmettelijk waren, zoals de pest, die geweldig om zich heen greep in zulke grote steden als Rome. Is het dat geweest? In ieder geval schrijft de apostel: in de dienst van de Heere, in het werk van Christus, is hij krank, ziek geworden. En het is ernstig met Epafroditus geworden, want hij kwam te liggen voor de poort van de dood.

Het is dus niet zo dat Paulus op dat moment, toen hij zag dat Epafroditus ziek was – en daar moeten we ook even op letten vanmiddag – zomaar even de handen op Epafroditus heeft gelegd en hem weer beter kon maken. Misschien dat er vanmiddag wel iemand in de kerk is die zich afvraagt: waarom heeft Paulus dat niet gedaan? Dat kon hij toch? Dat heeft hij toch tijdens zijn zendingsreizen vaker gedaan? Als hij ergens het Woord preekte, dan heeft hij toch soms ook wonderen gedaan? Dan legde hij toch de handen op een verlamde, of op iemand die op een bepaalde wijze ernstig ziek was, of een ernstige kwaal met zich meedroeg, en dan werd zo iemand toch genezen? Paulus kon toch mensen beter maken?

Ja, als ik het zo zeg, zeg ik het natuurlijk niet goed. Paulus kon geen mensen beter maken. God wilde Paulus op bepaalde momenten tijdens de zendingsreizen gebruiken om de gaven van de gezondmaking te tonen. En als de Heere dat deed op sommige momenten, dan was dat altijd – dat is Bijbels gezien belangrijk om vast te houden – in de dienst van de voortgang van het Evangelie, ten dienste van de prediking. Dan kwam het Woord van God ergens op een plaats waar het heel vaak nog nooit geklonken had. Dan werd het Evangelie voor het eerst gepreikt. En dan hechtte de Heere er als een zegel van de waarheid van Zijn Woord de gaven van de gezondmaking aan. Dan legden degenen die het Woord gepredikt hadden, Paulus of Petrus, de handen op hun zieken, en dan werd zo'n zieke wonderlijk genezen, als een bewijs: het Woord wat geklonken heeft, is het Woord van de levende God. En ook als een illustratie: zo moeten wij, geestelijk gesproken, van de kwaal van onze ziel genezen worden.

Maar nu is Paulus hier samen met Epafroditus, en nu wordt Epafroditus ziek. En ik zei u al: Paulus beschikte in zichzelf niet zomaar over genezende krachten. Maar de Heere toch wel. De Heere kon Epafroditus toch wel beter maken. Paulus zal de Heere toch wel gebeden hebben of Hij aan Epafroditus wilde denken. Dat geloof ik vast. Dat Paulus Gods aangezicht heeft gezocht, dat ze samen gebeden hebben, dat ze persoonlijk gesmeekt en gevraagd hebben: "Heere, wilt U Epafroditus genezen en herstel geven?" Dat zal zeker gebeurd zijn. De Heere had toch gezegd: *Stort voor Mij uit uw ganse hart*. Paulus zal het later in deze Filippenzenbrief ook schrijven: *Laat al uw begeerten door bidden en smeken, met dankzegging, bekend worden bij God*.

Ongetwijfeld heeft Paulus het aangezicht van de Heere gezocht. En laten we daar, voordat we gaan zingen, nog even een streep onder zetten: onder buitengewoon beproevende omstandigheden. Want dat zijn het natuurlijk wel geweest, beproevende omstandigheden voor Epafroditus. Hij was die reis gaan maken. Er is misschien wel een moment geweest dat hij het, zoals de Bijbel dat zegt, met een volvaardig gemoed heeft gezegd, dat hij het heeft gezegd: "Heere, gebruik U mij maar in Uw dienst, en laat mij die reis maar maken naar Paulus. Ik wil er wel naartoe, ik wil er ook wel dienen, als het maar nuttig mag zijn voor Uw Koninkrijk." Maar toen werd hij ziek en kwam hij te liggen voor de poorten van de dood.

En dan? Dan weet de vorst der duisternis een mens ook wel te vinden. Dan klopt de duivel ook op de deur en roept hij het door de deur heen, of zegt hij het om de hoek van de deur: "Het is allemaal nooit iets geweest, hoor. Moet je eens kijken met al die beproeving die er nu komt. Je hebt je vergist." En tegen een ander zegt hij: "Er is geen God die leeft op aarde. Want kijk eens, je hebt gebouwd op God, maar waar is God, op Wie je bouwdd en aan Wie je jouw zaak vertrouwd? Heb je die reis gemaakt? En nu kom je hier, en je wordt ernstig ziek, en zo zal het aflopen." De vorst der duisternis met zijn verzoeken en zijn beproevingen, voor Epafroditus zelf en voor Paulus natuurlijk ook.

Want Paulus heeft zich verheugd in de komst van zijn geestelijke broeder, mede-arbeider en medestrijder. Maar nu krijgt hij Epafroditus ziek op zijn kamer. En de ziekte wordt zo erg dat Epafroditus nabij de dood komt. Zal hij hem dan moeten verliezen? Heeft God deze man naar hem toegezonden, wel om hem die zaken te overhandigen, het geldbedrag wat ingezameld was, om een bericht te brengen vanuit Filippi, maar om hem daar in zijn gevangenschap ook het verdriet aan te doen dat hij uit het leven wordt weggenomen? U zegt: Paulus wist toch ook wel, Epafroditus wist toch ook wel, dat als je genade mag kennen, het sterven gewin is? Ja, dat schrijft Paulus ook in deze brief, hoofdstuk 1. Maar Paulus was ook een mens, en hij was met aardse banden en met geestelijke banden verbonden aan anderen, net zoals dat u dat bent, of jij dat kunt zijn. En zeker als je door genade iets mag kennen van een geestelijke band aan anderen, dan kun je elkaar niet zomaar missen.

Beproeving. En toen heeft Paulus zijn hart uitgestort, heeft Epafroditus zijn hart uitgestort. En toen heeft de Heere gedaan waar we eerst van gaan zingen, Psalm 103, vers 2: *Uw krankheen kent en liefderijk geneest*.

Paulus heeft Epafroditus dus terug ontvangen. Dat was onze tweede gedachte. En hoe is dat gebeurd? Omdat de Heere Epafroditus beter heeft gemaakt. Is dat het? Als we onze tekst van deze middag goed lezen, ontdekken we dat Paulus het nog iets anders onder woorden brengt. En dat heeft een diepe betekenis. Er staat in vers 27: *Hij is ook krank geweest tot nabij de dood. Maar God heeft zich Zijner ontfermd*. Dat gaat nog dieper. *God heeft zich Zijner ontfermd*. Dat is een woord dat ons brengt bij het hart van God.

U weet misschien wel, het Oudtestamentische woord voor ontferming, waar dit woord in het Nieuwe Testament ook op teruggaat en heel erg mee samenhangt, staat in heel nauw verband met het Hebreeuwse woord voor moederschoot. Een moeder die een kindje, hulpeloos, zonder enige verdiensten, bij zich draagt en dat kindje liefheeft. Ontferming, dat is dat God zich overbuigt naar wat hulpeloos is en naar wat het niet verdiend heeft om geholpen te worden. Ontferming, dat ziet hier ook op de genezing natuurlijk. Dus als Paulus hier de genezing van Epafroditus aanduidt en dat ontferming noemt, wil hij ons ook iets leren over wat een groot wonder het is als de Heere een mens in omstandigheden van ziekte wil opzoeken, wil dragen, en soms ook het leven wil verlengen of zelfs beter wil maken. Dat is ontferming over het lichaam, dat is ontferming naar tijdelijk opzicht.

Maar het woord gaat natuurlijk nog dieper. Het woord ziet vooral op de ontferming die er bij de Heere is als Hij arme zondaren tot Zich ziet vluchten. We vinden dat ontroerend afgebeeld in een van de genezingen die de Heere Jezus verricht heeft, de genezing van die melaatse. Vol van melaatsheid vluchtte hij naar de Heere Jezus Christus toe, zijn nood te groot om ermee door te gaan, de dood voor ogen, heel zijn lichaam onrein. Hij was ook ongeschikt om tot Christus te gaan. Maar hij had van Hem gehoord. En dan dringt hij door alle bezwaren heen. En dan valt hij neer op die plaats aan de voeten van Christus. En dan zegt hij het: *Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen*. Heere, U kunt het. U hebt alle macht. Het zal voor U niet te wonderlijk zijn. Hij doet een pleidooi op de almacht van Christus. Maar hij buigt zich tegelijkertijd neer. En hij zegt het: *Heere, indien Gij wilt*. Ik heb het niet verdiend. Ik ben het niet waardig. Het zal vrije ontferming en vrije genade zijn als U het aan mij bewijst. Maar wilt U het doen? *Indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen*.

En dan staat er, en daar ging het me vooral om, dan staat er, voordat de Heere Jezus deze man gaat genezen: *En Jezus, met innerlijke ontferming bewogen zijnde, strekte Zijn hand uit, en zeide: Ik wil, word gereinigd*. Daar hebt u, gemeente, de ontferming die er is in het hart van Christus. Hij is nog iemand Die Zich ontfermen wil. Hij is Degene Die Zich ontfermen wil over een arme zondaar die het buiten Hem en zonder Hem niet meer kan uithouden, naar Hem toe vlucht, met al zijn onmogelijkheid en al zijn onwaardigheid. *Met innerlijke ontferming bewogen*.

Mag u iets van die ontfermende genade van God geloven, kennen? Kennen, dat is groot. Maar iets geloven misschien, als je er voor jezelf niet bij kunt. Maar dat u het eens zou gaan geloven vanuit het Woord, wat er nu in Zijn hart is, die ontferming, waarvan de dichter zegt: *Milde handen, vriendelijke ogen, zijn bij U van eeuwigheid*. En dat het u mag gaan uitdrijven tot Hem, mag gaan uitdrijven tot de troon van de genade.

Paulus zegt: *God heeft zich Zijner ontfermd*. Dus daar klinkt heel veel in door. Daar klinkt in door wat we gezongen hebben met Psalm 103: *Uw krankheen kent en liefderijk geneest*. De ontferming, en dat stip ik maar heel voorzichtig aan, ook om pastorale redenen heel voorzichtig, maar de ontfermingen van de Heere zouden ook daar nog gevonden kunnen worden waar een mens wel de weg van ziekte moet gaan, maar zijn ziel genezen wordt, daar waar de Heere het voor de ziel waarmaakt: *Uw krankheen kent en liefderijk geneest*, als het zo is mag zijn.

Maar Paulus zegt er ook bij, aan het slot van vers 27, dat God zich niet alleen Zijner, over Epafroditus, ontfermd heeft: *Niet alleen Zijner, maar ook Mijner*. Dus toen Epafroditus genezen werd, toen hij ontfermd werd, toen is dat niet alleen ontferming geweest over die zieke Epafroditus, maar toen is het ook ontferming geweest over Paulus zelf. En dan gunt de apostel ons even een blik in zijn hart. Dat is eigenlijk een wat zeldzaam moment. Wij kennen de apostel Paulus meestal als een onverschrokken strijder voor het Evangelie, als iemand die mocht roemen in de verdrukkingen, die het in Romeinen 8 zegt op de toppen van het geloof: *Niets zal ons kunnen*

scheiden van de liefde Gods in Christus. Die het zegt aan het einde van de Filippenzenbrief: Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.

Maar hier, moet u even meelesen, zo aan het slot van vers 27: *Opdat ik niet droefheid op droefheid zou hebben.* Dat leert ons: Paulus was een man van gelijke bewegingen als wij. Hij zat daar in gevangenschap. Hij wist natuurlijk ook wel dat het met de Kerk van God altijd goed gaat, dat er alleen maar bijkomen en nooit meer iemand afgaat. Hij wist natuurlijk ook wel dat alle dingen moeten meewerken ten goede degene die geroepen zijn, dat schrijft hij zelf. Maar hij had wel droefheid op droefheid gehad als Epafroditus ook nog eens van hem weggenomen was. Dat was hem zeer aan het hart gegaan. Dat was een slag voor hem geweest. Daar was hij niet onbewogen onder geweest. Nu heeft God ook door die omstandigheden nog aan Paulus willen denken. Dat is ook een wonder voor hem. En dan heeft hij Epafroditus weer terug, zouden wij zeggen. En dan mag Epafroditus dus bij hem blijven tot het einde van zijn gevangenschap, hetzij dat hij vrijgelaten wordt, hetzij dat Nero opdracht geeft om de beul te laten komen en hem te onthoofden. Maar hij heeft Epafroditus weer terug.

3. Hoe Paulus hem terugzond

Bijzonder, gemeente, en dat kan ik vanwege de tijd maar heel kort uitwerken, onze derde gedachte: hoe hij hem terugzond. Want als Epafroditus dan beter is geworden door het wonder van God en door de ontferming van God, wat is er dan in het hart van die Epafroditus? We diepen dat nog even op uit vers 26, het vers dat we in ieder geval nog niet behandeld hebben: *Dewijl hij zeer begerig was naar u allen*, schrijft Paulus aan de Filippenzen. Dus er is in het hart van Epafroditus een sterk verlangen geweest, een grote begeerte om de Filippenzen weer te zien. Hij kwam uit Filippi, hij had die grote reis gemaakt, en nu is hij in Rome gekomen, ziek geworden, en weer beter geworden, door God genezen. Maar nu is er in zijn hart een sterk verlangen om weer terug te gaan.

En, het tweede wat er in zijn hart was: *hij was zeer beangst*. Dat is een woord dat in het Nieuwe Testament, in de oorspronkelijke taal, maar twee keer in de Bijbel staat. En in de lijdensgeschiedenis als het gaat over Christus in Gethsémané: *Christus, droevig en zeer beangst geworden*. Daar drukte zo ontzaglijk veel op de lijdende Borg en Zaligmaker. Dat sterke woord gebruikt de apostel hier voor Epafroditus. Epafroditus was zo bezorgd en zo beangst over de gemeente van Filippi. Want misschien hadden ze wel iets gehoord van dat hij krank, ziek was. En dat was ook zo. En misschien hebben ze de conclusie er wel uit getrokken dat hij gestorven was. En dat was niet zo. En vanuit het vervolg van de Filippenzenbrief weten we dat er ook nog dwaalleraars in Filippi opstonden, die de leer van vrije genade ontkenden. Epafroditus is met zoveel angst bezet geweest. En zo zat hij daar, van dag tot dag na het beter worden, in Rome.

We zouden zeggen, ik zeg het maar heel gewoon, gemeente: hij is lichamelijk wel weer opgeknapt en hersteld, maar psychisch ging het niet goed. Psychisch was het zo buitengewoon moeilijk. Was er iedere dag drukkende angst en bezorgdheid en vrees: hoe moet het toch? Zo was het bij deze Epafroditus. Ziet u dat in onze tekst van vanmiddag de mens ook in alle eerlijkheid getekend wordt naar zijn kwetsbare zijde? Er is een mooie verklaring van de Filippenzenbrief van wijlen dominee P. den Butter, die hier natuurlijk in Rotterdam ook veel heeft gepreekt. Hij zei bij leven wel: "Daar ben ik gedoopt," hij bedoelde dan in de gemeente hier. Maar dominee Den Butter schrijft in zijn uitleg van de Filippenzenbrief dat het zo opvallend is dat de verschillende emoties van een mens allemaal terugkomen in de Bijbel, ook hier in onze tekst. En dat u ze ook terugziet in het leven van de Heere Jezus Christus: verheugd, bedroefd, bevreesd, vertoornd, maar dan altijd zonder zonde. Alleen daarom kan een zondig mensenkind ook zalig worden. Want onze emoties, we zijn ermee geschapen, en ze mogen en moeten een plaats hebben, ook Bijbels gezien, dat blijkt uit de tekst.

Maar ze zijn vaak ook nog zo vermengd met allerlei zondige gedachten, zondige onmatigheid, noemt u maar op, of zondige en verkeerde gerichtheid. Wat hebben we Christus boven alles nodig, ook tot vergeving van al het zondige daarin.

Maar tegelijkertijd, en daar moet even de nadruk op vallen, de mens wordt hier echt getekend naar het leven. Een Epafroditus in grote bezorgdheid. De Heere ziet, de gemeente van Kralingen, ook uw zorgen. Als u misschien in uw persoonlijke leven, in uw gezinsleven, in andere omstandigheden wel uw zorgen hebt, misschien wel zo zeer beangst bent. En als Paulus nu al zoveel oog had voor de angst van zijn medebroeder en medestrijder, zou de Heere het dan niet zien? Zou Hij niet weten wat u daarin nodig hebt? Stort dan voor Hem uw ganse hart uit.

Maar Paulus, toen hij dat zag, heeft zichzelf verloochend. Hij had Epafroditus nog graag een poos bij zich gehouden. Maar hij heeft het beseft: hij moet terug. Daarom begint onze tekst in vers 25 met: *Maar ik heb nodig geacht tot u te zenden, Epafroditus.* En hoe kostbaar, hoe bemoedigend het ook voor de apostel was dat deze man in Rome hem kwam opzoeken, hem gezelschap zou houden, zijn bedienaar zou zijn in zijn nooddrift, hij heeft toch van zichzelf afgezien. Hij heeft hem teruggezonden. En dan schrijft hij in vers 29: *Ontvangt hem dan in de Heere met alle blijdschap, en houdt dezulken in waarde.* Laat ze kostbaar, dierbaar zijn, gemeente van Filippi.

Ik trek nog één korte lijn, gemeente, meer kan niet vanmiddag. Maar één korte lijn van deze Epafroditus, de afgezondene, de dienaar, naar die grote Dienaar van Wie ik u het beeld al even aanwees in Filippenzen 2: de Heere Jezus Christus, Hij Die gekomen is om te dienen, Hij Die door Zijn Vader gezonden werd naar deze wereld, verloren in zonde en schuld, Hij Die die grootste, die allerverste reis wilde maken, Hij Die de gestaltenis van een dienstknecht wilde aannemen.

Tijdens Zijn omwandeling op aarde, en in het heden van de genade, in de Evangelieprediking nog, staat Hij ook vanmiddag in het gewaad van het Woord voor u, zoals Hij eenmaal stond in Zijn dienstknechtsgestalte in de paaszaal op de laatste avond van Zijn leven. Zijn opperkleed afgelegd, alleen in dat onderkleed dat het kleed was van een slaaf, van een dienaar, een linnendoek om Zijn middel gewonden, in Zijn ene hand het wasbekken, in Zijn andere hand de waterkruik. De Zoon des mensen, gekomen om te dienen. En Hij buigt Zich daar, op de laatste avond van Zijn leven, naar Zijn discipelen, die twisten over de vraag: "Wie van ons is zo min dat die de voeten van de ander moet wassen?" En Christus buigt Zich neer in vernedering. En Hij maakt het duidelijk, tot in de kleinste bijzonderheden toe: "Ik ben gekomen, Ik ben gekomen om te reinigen, Ik ben gekomen om zondaren te wassen in Mijn bloed."

En als Hij in de Evangelieprediking zo aan u wordt voorgesteld, als Hij Zich in het heden van de genade nog zo naar zondaren overbuigt, als er in de waterkruik die Hij in Zijn handen draagt nog steeds reiniging te vinden is, wat denkt u dan van deze Christus?

Amen.